

**O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim
vazirligi**

**Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy
Universiteti**

**Huquqshunoslik fakulteti Milliy g'oya, ma'naviyat
asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi 3-bosqich talabasi**

Shopo'latov Shoqosimning

**Milliy g'oya va mafkura fanini o'qitish metodikasi
fanidan**

РЕФЕРАТ

**Mavzu: Buyuk ma'naviy meros va
qadriyatlarning mustaqillik yillarida tiklanishi**

TOSHKENT-2013

Mavzu: Buyuk ma'naviy meros va qadriyatlarning mustaqillik yillarida tiklanishi

REJA:

Kirish

- 1. Ma'naviy qadriyatlarning tiklsanishi va milliy o'zlikni anglash**
- 2. Davlat tili va ma'naviy yuksalish**
- 3. O'zbekiston xalqining ma'naviy merosi va milliy madaniyatning tiklanishi**
- 4. Xulosa**
- 5. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati**

Vatanimizning kelajagi, xalqimizning ertangi kuni, mamlakatimizning jahon hamjamiyatidagi obro'-e'tibori avvalambor farzandlarimizning unib-o'sib, ulg'ayib, qanday inson bo'lib hayotga kirib borishiga bog'liqdir. Biz bunday o'tkir hahiqatni hech qachon unutmasligimiz kerak.

Islom Karimov

Kirish

Bugun biz tarixiy bir davrda – xalqimiz o'z oldiga ezgu va ulug' maqsadlar qo'yib, tinch-osoyishta hayot kechirayotgan, avvalambor o'z kuch va imkoniyatlariga tayanib, demokratik davlat va fuqarolik jamiyati qurish yo'lida ulkan natijalarni qo'lga kiritayotgan bir zamonda yashamoqdamiz.

Biz xalqimizning dunyoda hech kimdan kam bo'lmasligi, farzandlarimizning bizdan ko'ra kuchli, bilimli, dono va albatta baxtli bo'lib yashashi uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni safarbar etayotgan ekanmiz, bu borada ma'naviy tarbiya masalasi, hech shubhasiz, beqiyos ahamiyat kasb etadi. Agar biz bu masalada hushyorlik va sezgirligimizni, qat'iyat va mas'uliyatimizni yo'qotsak, bu o'ta muhim ishni o'z holiga, o'zibo'larchilikka tashlab qo'yadigan bo'lsak, muqaddas qadriyatlarimizga yo'g'rilgan va ulardan oziqlangan ma'naviyatimizdan, tarixiy xotiramizdan ayrilib, oxir-oqibatda o'zimiz intilgan umumbashariy taraqqiyot yo'lidan chetga chiqib qolishimiz mumkin.

El-yurtimiz o'zining ko'p asrlik tarixi davomida bunday mash'um xatarlarni necha bor ko'rgan, ularning jabrini tortgan. Shunday asoratlar tufayli tilimiz, dinimiz va ma'naviyatimiz bir paytlar qanday xavf ostida qolganini barchamiz yaxshi bilamiz. Ana shu fojiali o'tmish, bosib o'tgan mashaqqatli yo'limiz barchamizga saboq bo'lishi, bugungi voqelikni teran tahlil qilib, mavjud tahdidlarga nisbatan doimo ogoh bo'lib yashashga da'vat etishi lozim. O'z tarixini bilmaydigan, kechagi kunini unutgan millatning kelajagi yo'q. Bu haqiqat kishilik tarixida ko'p bora o'z isbotini topgan.

Ma'lumki, biz boshimizdan kechirgan sobiq mustabid tuzum davrida milliy ma'naviyatni rivojlantirishga mutlaqo yo'l qo'yilmagan. Aksincha, xalqimizning

tabiati, yashash tarziga yot bo'lgan kommunistik mafkurani har qanday yo'llar va zo'ravonlik bilan joriy etishga harakat qilingan. Shuning uchun ham istiqlolning dastlabki kunlaridanoq bu sohadagi ahvolni tubdan o'zgartirish yurtimizda eng dolzarb va hal qiluvchi vazifalardan biriga aylandi. O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining 14 yilligi munosabati bilan bo'lgan tantanalarida prezident Islom Karimov istiqlolni himoya qilish va jahon miqyosida munosib o'ringa ega bo'lish o'zimizga bog'liq ekanligini uqtirdi. "Shu borada siyosiy, harbiy, iqtisodiy omillar qatorida yana bir o'ta muhim mezon borki, uning nomi- milliy g'urur, milliy iftixor tuyg'usidir. Bu shunday buyuk qudratki, tarixda bu kuchga tayanib, ko'plab xalqlar eng murakkab sinovlardan, davr suronlaridan omon chiqqan va boshqalarning havasini uyg'otgan erkin va farovon hayot qurishga erishgan".

Milliy iftixordek ulug'vor va teran tuyg'uning paydo bo'lishi esa, ajdodlarimizdan meros qolgan bebaho ma'naviyatni bilish, qadrlash va yanada boyitish bilan bog'liqdir. Mana shunday ezgu tuyg'u va bunyodkar g'oyalar ongimiz va qalbimizdan joy olishi uchun xalqimiz yaratgan betakror madaniyat va ma'naviyatni egallashimiz juda muhimdir.

Ma'naviy qadriyatlarning tiklanishi va milliy o'zlikni anglash

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan keyingi dolzarb muammolaridan biri yangi tarixiy sharoitda jamiyatga munosib kishilarni tarbiyalash edi. Bu o'z navbatida bir necha o'n yillar mobaynida sinfiy-partiyaviy mafkura tomonidan ta'qiqlangan o'zbek xalqining ma'naviy merosini tiklash va uning yanada kamol topishi uchun keng imkoniyatlar ochishi kerak edi.

Darhaqiqat, O'zbekiston suveren davlat sifatida ijtimoiy-siyosiy hayotda ma'naviy yangilanish jarayonini amalga oshirmasdan mustaqillikni har tomonlama mustahkamlash uchun xalqni safarbar qilib bo'lmasligini hayotning o'zi ko'rsatadi. Shuning uchun ham mamlakat rahbariyati istiqlolning dastlabki paytlaridanoq bu borada zarur choralar ko'rildi. O'zbekiston rahbarligiga saylangan I.A.Karimov O'zKP XXII sezdida (1990 yil iyun) shunday degan edi:

“Yaqindagina o‘zbek adabiyotining klassigi Boburni baholashda tor sinfiy yondashuv ro‘y berdi. Adib ijodining milliy va umuminsoniy ahamiyati kamsitildi. O‘zbekiston Kompartiyasi markaziy qo‘mitasining 1986-yilda bo‘lgan uchinchi plenumida Bobur shaxsi tahqirlanib u ma‘rifatli zolim” deb tilga olindi.

Xalqimiz Markaziy Qo‘mita Jumhuriyat Navoiy, Uliug‘bek, Bobur, Mashrab, Furqat, Qodiriy va boshqa xalqimizning buyuk farzandlari yubileylarini o‘tkazish to‘g‘risida qarorni juda ruhlanib kutib olingani bejiz emas. Ularning merosi O‘zbekiston xalqlari umuminsoniy qadriyatlarning ravnaqi va boyishiga xizmat qilib kelgan edi va bundan buyon ham xizmat qildi. Biz ularning bebaho merosini xalqqa, avvalo yoshlarga yetkazish uchun barcha ishlarni qilamiz”.

O‘zbekiston yangi rahbariyatning bunday pozitsiya respublikada ma‘naviy poklanish, yangilanish davrining boshlanganligini bildirar edi.

Shundan so‘ng adib P.Qodirovning Bobur va boburiylar haqida hikoya qiluvchi “Yulduzli tunlar” romani e‘lon qilindi, Boburning “Boburnoma” si yangitdan nashr qilindi. “Sharq yulduzi” jurnalida “Temur tuzuklari”ning to‘la e‘lon qilinishi keng jamoatchilikni behad quvontirdi. Bular albatta, yurtimiz tarixida o‘chmas iz qoldirgan buyuk ajdodlarimiz shaxsiga yangicha munosabatlar qaror topayotganligini ko‘rsatar edi.

Endilikda mamlakat istiqboliga erishganidan so‘ng, asrlar davomida otabobolarimiz yaratgan bu boyliklarini e‘zozlash, avaylab-asrash, o‘rganish va ko‘paytirish imkoniyatiga ega bo‘lindi. 1991 yil A.Navoiy tavalludining 550 yilligi barcha hurfikrli kishilar tomonidan keng nishonlandi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarori bilan 1994-yil Ulug‘bek yili deb qilindi va uning 600 yilligi mamlakat va jahon miqyosida keng nishonlandi. Bu tadbirlar buyuk alloma qoldirgan ilmiy merosning umuminsoniy qadriyatga aylanganligi nishonasidir. Al-Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Zahriddin Muhammad Bobur va boshqa ko‘plab ajdodlarimiz milliy madaniyatimizni rivojlantirishga ulkan hissa qo‘shgan allomalar sifatida xalqimizning milliy iftixori bo‘lib qoldi. Samarqand, Buxoro va Xiva butun insoniyat uchun ziyoratgohga aylandi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qaroriga binoan 1998-yil 24-oktabr kuni Farg'onada Ahmad al-Farg'oniy tavalludining 1200 yilligi, 1999-yil 5-noyabrda Xorazmda Jaloliddin Manguberdi tavalludining 800 yilligiga, 1999-yil 17-dekabr kuni Xorazmda Muhammad Rizo Ogahiy tavalludining 190 yilligi, 1999-yil 18-dekabr kuni Nukusda Ajiniyoz Qosiboy o'g'li tavalludining 175 yilligi keng nishonlandi. Bulardan tashqari, mustaqillik yillarida Fitrat, Cho'lpon, Bexbudiy, Berdaq, Fayzulla Xo'jayev singari madaniyat va jamoat arboblari yubileylerini o'tkazish yuzasidan ko'rilgan chora tadbirlar ham ma'naviy hayotdagi muhim qadamlardir.

Tabiiyki, ma'naviy-ruhiy poklanish, qadriyatlarning tiklanishi bir kunda bo'ladigan jarayon emas, balki bu bizdan izchillik bilan ish olib borishimizni talab etadi. 2001-yilda hazrat A.Navoiyning 560 yilligi yana ham kengroq nishonlandi. 2001-yilda Xorazmda "Avesto"ning 700 yilligi keng nishonlandi. Mo'tabar madaniy yodgorlik hisoblangan "Avesto" kitobi dunyoga kelganidan buyon birinchi marta o'zbek tiliga tarjima qilindi va nashr etildi. 2002-yilda Termiz shahrining 2500 yilligi, Shaxrasabzning 2700 yilligi YUNESKO ishtirokida keng bayram qilindi. 2003-yilda Abduxoliq G'ijduvoni tavalludining 900 yilligi nishonlandi. Ma'naviy poklanish o'zbek tiliga Davlat tili maqomining berilishi katta ahamiyatga ega bo'ldi. "Ozbekiston Respublikasining davlat tili haqida"gi qonuni ancha ilgari- 1989-yil 21-oktabrda qabul qilingan edi. Bu qonun xalqimiz milliy ongining rivojlanishiga, mamalakat mustaqilligining mustahkanlanishida, madaniy merosning tiklanishi va jamiyatning ma'naviy yangilanishida muhim rol o'ynaydi. Xalq turmush tarzi va ma'naviyatining tarkibiy qismini uning azaliy udumlari odat-marosim bayramlari tashkil qilindi. Shu bois, mustaqillik yillarida amalga oshirilgan ma'naviy tiklanish haqida gapirganda xalqning azaliy qadriyatlarini tiklash borasida olib borilgan ishlarini ham alohida ta'kidlash lozim. Mamlakat prezidenti I.A.Karimovning Farmoni bilan 1991-yildan boshlab har yili 21-mart – "Navro'z" bayrami umumxalq bayrami sifatida nishonlanadigan bo'ldi. Bu kun dam olish kuni deb e'lon qilindi. Xalqimizning azaliy qadriyati sevimli

bayrami hisoblanmish “Navro’z” bayramining xalqimizga qaytarib berilishi mamlakat tarixida katta voqea bo’ldi.

Davlat tili va ma’naviy yuksalish

Har bir millatning o’z ma’naviyatini chuqur anglashi, ongining tarkibiy qismiga aylantirishi millatning o’z-o’ziga bo’lgan ishonchini mustahkamlaydi, e’tiqod va qadr hissini boyitadi. Shuning uchun ham sho’rolar istibdodi davrida hukmron mafkura doirasida milliy ma’naviyatga e’tibor berilmaydi, to’g’rirog’i u har jihatdan kamsitildi. Oqibatda, o’zbek xalqi o’z ma’naviy merosining ko’pgina qatlamlarini haqqoniy tarixini o’rganishdan mahrum bo’ldi.

Mustaqilik tufayli o’zbek xalqining ko’p asrlik boy ilmiy, tarixiy, madaniy va diniy merosini o’rganish, undan xalqning umumiy va bebaho mulki sifatida foydalanishga keng yo’l ochildi. Ma’naviyatimizning qadimiyligini, mazmunan va mohiyatan chuqurligini, bugungi kunda salohiyati cheksiz ekanini to’la ravishda ko’rsatmoq uchun “Avesto” dan boshlab, Forobiy, Navoiy, Bobur, Furqat, Behbudiy, Fitrat, Cho’lpon va Avloniy orqali to hozirgi kungacha bo’lgan yaxlit manzarasi yaratilmoqda. Muataqillik ayni paytda ma’naviyatning ajralmas qismi bo’lgan milliy til va madaniyatni taraqqiy ettirish, milliy o’z-o’zini anglash, milliy his-tuyg’ular, g’ururni vatanparvarlikni o’stirish va mustahkamlashga ham yo’lga ochilganini ta’kidlab o’tish o’rinlidir. Bir paytlar, aniqrog’i, o’tgan asrning 50-yillarida, milliy merosimizning ko’pgina namunalari kabi, «Alpomish» dostoni ham millatchilik ruhidagi asar sifatida qoralanib, qatag’onga uchragan edi. O’sha og’ir yillarda fidoyi ziyolilarimiz jasorat ko’rsatib, uni saqlab qolishga muvaffaq bo’lganliklarini bugun minnatdorlik bilan eslaymiz.

Bu o’lmas asarni xalqimiz asrlar davomida yaratgan, o’z iymon-e’tiqodidek asrab-avaylagan, qancha avlod-ajdodlarimiz «Alpomish» dostoni asosida tarbiya topgan, o’zligini anglagan, ma’naviy boylikka ega bo’lgan. Demak, xalqimiz bor ekan, Alpomish siymosi ham barhayot.

Chunki «Alpomish» dostoni ijodiy tafakkurimiz, ma'naviy boyligimizning yorqin namunasi bo'lib, tarixiy ildizlarimizning qanchalik chuqur ekani, xalqimiz qanday tabiiy-ijtimoiy muhitda shakllanib, rivojlanganini, ajdodlarimizning olis davrlarda ham jamoa bo'lib, bir-biriga yelkadosh bo'lib, o'z boshiga tushgan qiyinchiliklarni birgalikda engib yashaganini yorqin bo'yoqlarda tasvirlab beradi.

.Bir so'z bilan aytganda, xalqimizning engilmas bahodiri – Alpomish timsolida biz Vatanimizni yomon ko'zlardan, balo-qazolardan asrashga qodir, kerak bo'lsa, bu yo'lda jonini ham fido qilishga tayyor bo'lgan azamat o'g'lonlarimiz – bugungi alpomishlarning ma'naviy qiyofasini ko'ramiz.

Ko'hna tariximizni shu ma'noda ko'z o'ngimizdan o'tkazib, tahlil qiladigan bo'lsak, muhim va ibratli bir fikrni takroran aytishga to'g'ri keladi. Ya'ni, otabobolarimiz ruhiy olamining tomir-ildizlari aynan yuqorida zikr etilgan ma'naviy zaminda, tarixda ham, bugun ham barchaning havasini tortib kelayotgan olijanob fazilatlar asosida shakllangan.

Shu o'rinda ma'naviyatning yuksalishi bilan chambarchas bog'liq bo'lgan yana bir mezon – muqaddas dinimiz haqida alohida to'xtalib o'tish zarur.

Barchamizga yaxshi ma'lumki, din azaldan inson ma'naviyatining tarkibiy qismi sifatida odamzotning yuksak ideallari, haq va haqiqat, insof va adolat to'g'risidagi orzu-armonlarini o'zida mujassam etgan, ularni barqaror qoidalar shaklida mustahkamlab kelayotgan g'oya va qarashlarning yaxlit bir tizimidir.

Ayniqsa, ko'p asrlar mobaynida xalqimiz qalbidan chuqur joy olib, hayot ma'nosini anglash, milliy madaniyatimiz va turmush tarzimizni, qadriyatlarimiz, urf-odat va an'alarimizni bezavol saqlashda muqaddas dinimiz qudratli omil bo'lib kelayotganini alohida ta'kidlash joiz. Nega deganda, insoniylik, mehr-oqibat, halollik, oxiratni o'ylab yashash, yaxshilik, mehr-shafqat singari xalqimizga mansub bo'lgan fazilatlar aynan ana shu zaminda ildiz otadi va rivojlanadi.

Lekin sho'rolsr istibdodi davrida insonlarni dinidan, tarixidan, ma'naviyati, madaniyati va tilidan ayirishga bo'lgan harakatlarning amalga oshirilganligi tarixdan ma'lum. General gubernator Chernyaskiy ta'biri bilan aytganda “Biror millatni yo'q qilish uchun uning ustiga bostirib borish va jang qilish shart emas,

balki u millatning dini, tili va ma'naviyatini yo'qotilsa, bu millat o'z-o'zidan yo'q bo'lib ketadi ” degan fikrni ilgari surganligi va amalga oshirganligining guvohi bo'lib turibmiz. Ammo ayni ma'naviyatli, ziyoli bo'lishga intilgan insonlarni yo'q qilishga qaratilgan bunday razilliklar ham o'zbek xalqning irodasini sindira olmadi va aksincha mustaqillik, erk va ozodlikka erishishga bo'lgan ishonchning kuchayishi natijasida O'zbeiston o'z mustaqilligini qo'lga kiritdi. Dastlabki, kunlardan boshlab ma'naviyat sohasiga e'tiborni qaratdi. Mustaqilik sharofati bilan dinga berilgan erkinlik tufayli turli marosimlarimiz Qur'oni Karim tilovatlari bilan boshlanmoqda. Bu o'tmishda bir orzu edi, holos.

O'zbekiston xalqining ma'naviy merosi va milliy madaniyatning tiklanishi

Mustaqillikka erishganimizdan so'ng sho'ro davrida “millatchi” deb badnom etilib qatag'on qilingan xalqimizning millatparvar farzandlari tarixiy xotirasi qayta tiklandi. Prezidentimiz so'zlari bilan aytganda: “El-yurtimiz taqdiriga daxldor bo'lgan tarixiy adolatni tiklash, xalqimiz va millatimizning yaqin o'tmishidagi yopiq saxifalarini to'la ochib berish, shu tarixdan saboq chiqarib, bugungi va kelajak hayotimizga ongli qarashni shakllantirish, begunoh qurbon bo'lgan insonlar hotirasini abadiylashtirish biz uchun ham qarz, ham farzdir”. Ana shu insoniy burchimizni ado etish maqsadida prezidentimiz Islom Karimov rahnamoligida 2000 yil poytaxtimizning Yunusobod tumanida qatag'on yillarida xalqimizning minglab asl farzandlari qatl etilib ko'mib tashlanga, nech yillar davomida qarovsiz qolib kelgan Bo'zsuv kanali sohilidagi Alvastiko'prik deb nom olgan jar o'rnida Shahidlar xotirasi hiyoboni va keyinchalik shu nomda muzey va jamg'arma tashkil qilindi. 2001 yildan e'tiboran 31 avgust yurtimizda Qatag'on qurbonlarini yod etish sifatida nishonlanadigan bo'ldi. Amalga oshirilgan va oshirilayotgan bunday savobli ishlar xalqimiz, ayniqsa unib-o'sib kelayotgan farzandlarimizning ongu shuurida tarixiy adolatga ishonch va insoniylik fazilatlarini qaror toptirish, ularning ma'naviy olamini kengaytirishda katta tarbiyaviy ahamiyatga ega ekani bilan ayniqsa e'tiborlidir.

Mustaqillikning birinchi kunlaridanoq din va diniy tashkilotlar va dinga e'tiqod qiluvchilarga nisbatan davlatning adolatli munosabatini o'zida ifoda etgan "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi (1991) qonun qabul qilindi. Shunindek, ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy-madaniy hayotda amalga oshirilayotgan ulkan islohotlar, o'zgarishlar, yangilanishlar qatori vijdon erkinligi, davlat va din, dinga ishonuvchanlar va ishonmaydiganlar o'ratasidagi munosabatlarga ham davlatning adolatli siyosati o'natildi. Dinning mamlakatda siyosiy bag'rikenglikni ta'minlashda o'rni va rolini hisobga olib, yana bir bor vijdon erkinligiga e'tibor qaratish lozim deb topildi. 1998 yil birinchi mayda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining XI sessiyasida jamiyat rivojida din bilan bog'liq muammolarga aniqlik kiritish va turli havf-hatarlarning oldini olish "Vijdon erkinligi" qonunining yangi tahriri qabul qilindi.

Yaqin o'tmishning salbiy asoratlaridan biri shuki, sobiq sho'ro tuzumi davrida dunyoviy ilm va diniy-falsafiy ta'limot, ya'niki diniy ilmlar bir-biriga qarama – qarshi qo'yildi. Ular bir-birini inkor etadigan hodisalar tarzida etildi. Diniy tafakkur dunyoviy ilm rivojiga mo'nelik ko'rsatadigan chirkin bid'at sifatida qoralandi. Biz bugun bunday qoralashning tubdan zararli va tarixan asossiz ekanligini ochiq aytishimiz mumkin. Dunyoviy va diniy g'oyalr bir-birini boyitib borgan sharoitda taraqqiyot yuksak bosqichga ko'tarildi... Bunga bashariyat tarixda o'chmas iz qoldirgan Imom Buxoriy va Muso Xorazmiy, Imom Moturidiy va Abu Rayhon Beruniy, Imom G'azzoliy va Ibn Sino, Imom Termiziy va Abu Nasr Forobiy singari buyuk zakovat sohiblari yashab faoliyat ko'rsatgan davrlar yorqin misol bo'la oladi.

Mustaqillik farzandlarimizni dunyoviybilimlar bilan bir qatorda Imom Buxoriy to'plagan hadislar, Naqshbandiy ta'limoti, Termiziy o'gitlari, Yassaviy hikmatlari asosida tarbiya qilish imkoniyatlariga ega bo'ldik. Bugun guvoh bo'lib turgan yuksak e'tirof avvalo ana shunday ajdodlarimizning tabarruk nomlari va qoldirgan merosiga qo'shgan beqiyos hissasiga berilgan munosib baho demakdir. Mustaqillik davrida islomiy qadriyatlar tiklandi, iymon-e'tiqodimiz o'zimizga qaytdi. Bu savobli ezgu ishlarga karvonboshi hurmatli prezidentimiz Islom

Karimov ekanini har daqiqa eslab turishimiz lozim. Eng muhimi, mamlakatimizning barcha hudud va mintaqalarida islomiy qadriyatlarni tiklashdek ezgu maqsad yo'lida hamma uchun ibratli va hayrli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu haqida so'z yuritilganda, Toshkent shahrida joylashgan Qur'oni Karimning eng qadimiy va mo'tabar nusxalarida biri bo'lgan mashhur Usmon Qur'oni saqlanayotgan Hazrati Imom majmuasida amalga oshirilgan keng ko'lamli qayta tiklash va ta'mirlash ishlarini eslash, Samarqanddagi Imom Buxoriy va Imom Moturudiy ziyoratgohlari, Buxorodagi Abduxoliq G'ijduvoni va Bahouiddin Naqshband, Minorai Kalon va Masjidi Kalon majmulari, Surxondaryodagi Hakim Termiziy va Imom Termiziy, Xivadagi Ichan qal'a, Shaxrisabzdagi Dor'ut tilovat, Qarshi shahridagi Odina va Ko'kgumbaz obidalari, Karmana shahridagi Qosimshayx maqbarasini aytish mumkin. Bu amalga oshirilgan ishlar xalqimizning tarixiy hotirasi, milliy o'zligi va ma'naviyatining yuksalishida katta ahamiyatga egadir.

XULOSA

Sobiq sho'rolar tuzumi tanazzulga yuz tutib, eski hukmron, yakkahokim bolshevistik-kommunistik mafkura batamom inqirozga uchrab, yangi mustaqil davlatlar shakllanishida jarayonida ma'lum muddat g'oyaviy-mafkuraviy bo'shliq holati vujudga keldi. Shu ma'noda, O'zbekiston Respublikasi prezidenti Islom Karimovning quyidagi fikrlari ahamiyatga ega: "Men ko'hna bir haqiqatni eslatmoqchiman: tabiatda bo'shliq bo'lmaganidek, insonning ongu tafakkurida ham bo'shliq bo'lishiga aslo yo'l qo'yib bo'lmaydi. Har bir ongli odamning voqelikka o'z munosabati, maqsad va intilishlari bo'lishi tabiiydir". Mana shu bo'shliqni to'ldirish maqsadida mustaqillikning dastlabki kunlaridayoq ma'naviyat sohasiga katta e'tibor berila boshlandi. Prezidentimiz aytganlaridek, xalqimizning tayanchi ajdodlarimiz qoldirgan ma'naviy merosning o'zi katta bir xazina. Bu xazinadan mustaqilligimmizni mustahkamlashda, ma'naviy barkamol insonni tarbiyalashda oqilona foydalanishimiz lozim. Qadimiy yozuvlar, bitiklar, xalq og'zaki ijodi namunalari, ulug' shoir va mutafakkirlarimiz yaratgan dunyoviy bilim va badiiy asarlar, Qur'oni Karim, hadis, va boshqalar bizning boy ma'naviy merosimiz hisoblanadi. Ular inson ichki dunyosining, ruhiyatining, inchnun ma'naviyatning sayqal topishiga qaratilgan. Umuman olganda mustaqillikdan keyingi davrlarda amalga oshirilgan islohotlarning aksariyat qismi ma'naviyat sohasiga qaratilgan bo'lib, buyuk ma'naviy merosni o'rganishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A “ O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida”.-T.: ”O'zbekiston” , 2012.
2. Karimov I.A “Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch”. – T.: “Ma'naviyt”, 2008.
3. Karimov I.A Ma'naviy yuksalish yo'lida, - T.: “O'zbekiston”, 1998.
4. Karimov I.A Tarixiy xotirasiz – kelajak yo'q, - T.: “Sharq”, 1998.
5. Karimov I.A O'zbek xalqi xech qachon, xech kimga qaram bo'lmaydi, 13-tom, - T.: “O'zbekiston”, 2005.
6. Abdurahmonov M, Otamuradov S Ma'naviy salohiyat, - T.: “Universitet”, 2009.
7. Abdurahmonov M, Rahmonov N Madaniyatshunoslik, - T.: “Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti”, 2011.
8. Risqiyev T.T Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar, - T.: “Yangi asr avlodi”, 2001.
9. Sher A Axloqshunoslik, - T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010
10. Jo'rayev N O'zbekiston tarixi. – T.: “Sharq” nashriyot- matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati. 2006.